

Sinikka Hännikkälä

UNELMAKESÄ

- TEE JA TOTEUTA VARHAISNUORTEN LEIRI

Sosiaalialan koulutusohjelma

2018

UNELMAKESÄ – TEE JA TOTEUTA VARHAISNUORTEN LEIRI

Hännikkälä, Sinikka

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

toukokuu 2018

Ohjaaja: Alvajärvi, Ari

Sivumäärä: 37

Liitteitä: 3

Asiasanat: varhaisnuori, Unelmakesä, yhdenvertaisuus, lapsilähtöisyys, leirisuunnitelma

Eriarvoistuvassa maailmassa lapset vertailevat keskenään useita asioita – myös Suomessa. Monia niistä määrittää raha, sosiaaliset erilaisuudet ja vanhempien muuttuva työtilanne sekä muut elämänmuutokset. Tämän seurauksena monet lapset ovat syrjäytymisvaarassa. Tämä opinnäytetyö on yksi tapa ehkäistä tätä.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja organisoida leiri, jossa voidaan toteuttaa lasten unelmia hyvästä kesästä. Pelastakaa Lapset ry:n Porin osaston puheenjohtaja Merja Andersson pyysi luomaan ohjelman, kehittämään leirin lapsille unelmakesän toteuttamiseksi. Tämä toiminnallinen opinnäytetyön tarkoituksena on tasoittaa yhteiseloja sellaisille lapsille, jotka eivät syystä tai toisesta voi kokea onnellista kesälomaa. Hyvillä, myönteisillä kokemuksilla voidaan parantaa ja eheyttää lapsen vahingoittunutta itsetuntoa.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli luoda mallipohja, missä kerrotaan leirin suunnittelusta ja toteuttamisesta lapsen parhaaksi, lapsilähtöisesti, jotta hän voisi saada elämyksen Unelmakesästä. Tämä on kokonaisvaltainen materiaalipaketti Unelmakesäleiriä varten, lapsen itsetuntoa kehittävästi ja ruokkivasti erilaisten toimintojen ja ohjelmien avulla.

Tämä esimerkkinä oleva Unelmakesäleiri suunniteltiin kolmannen luokan oppilaita varten, mutta sitä voi soveltaa kaikenikäisten parissa. Leiri kokoaa lapsia yhteen kesällä, mutta toimintaa sekä yhteydenpitoa voi jatkaa leirin jälkeen syksyllä heidän parissaan kerho- tai muun toiminnan muodossa.

Dream Summer – Plan and organize a camp for preteens

Hännikkälä, Sinikka

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

May 2018

Supervisor: Alvajärvi, Ari

Number of Pages: 37

Appendices: 3

Keywords: Dream summer, equality, child perspective, camp planning

Inequality is becoming more and more part of children's lives also in Finland. There are many things behind children's equality such as money, social differences and changes in parent's work life and other life changes. As a result, many children are in danger to become marginalized. This thesis is an attempt to prevent this from happening.

The aim of this thesis was to plan and organize a camp to make it possible for children's dream summers to come true. The study was commissioned by Merja Andersson from Save the Children's Pori chapter. This study was carried out as a project to create a camp for children who are in danger of social exclusion or who, for one reason or another, can't experience a dream summer otherwise. Positive experiences can heal and strengthen children's self-esteem.

This study provides a ready-made design template for a successful preteen camp based on child perspective so that children's dream summers could happen. This study forms a complete plan for a Dream Summer camp where children's self-esteem could be enhanced with different activities.

This camp was planned for third-graders but it can be implemented with any age-group. Dream Summer camp gathers students together in summer but there can be other get-togethers in fall or an after-school club can be formed.

Sisälllys

1 JOHDANTO	7
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA.....	8
2.1 Opinnäytetyön arvopohja.....	8
2.1.1 Yhdenvertaisuus.....	9
2.1.2 Lapsilähtöisyys.....	9
2.2 Lapsen unelmat kesän vietosta, Unelmakesä.....	9
2.3 Opinnäytetyön toteuttamisperiaatteet	10
2.3.1 Toimintamallit.....	10
2.3.2 Virikkeet.....	11
2.3.3 Yhteisökasvatus	11
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	12
3.1 Opinnäytetyön tarve.....	12
3.1.1 Lapsi.....	12
3.1.2 Läheiset	12
3.1.3 Koko yhteisö	12
3.1.4 Tavoite	13
3.1.5 Leirin tuottamisperiaatteet	14
3.2 Lapsen elinolot.....	15
3.3 Lopputulos	16
4 LEIRIN SUUNNITTELU.....	16
4.1 Lasten valinta leirille.....	16
4.2 Oppilashuoltoryhmän merkitys.....	17
4.3 Lapsen empatian taito	17
4.4 Lapsen lahjakkuudet	17
4.5 Lapsen ikä	18
4.6 Lapsen läheiset	18
4.7 Lapsen kehitystaso	18
4.8 Lapsen kokemat vaikeudet.....	18
4.9 Kohderyhmä ja työntekijät.....	19
4.10 Toimintaympäristö	19
4.11 Leirin pituus	20
5 VALMISTELEVA OSUUS.....	20
5.1 Turvallisuusvastaava/-tiimin valinta	20
5.2 Turvallisuussuunnitelma	20
5.3 Leirisuunnitelma, teema.....	21
5.4 Työntekijöiden rekrytointi	21

5.5 Kohderyhmän valinta.....	21
5.6 Resurssien kerääminen, materiaalien hankinta, kyydin järjestäminen	22
5.7 Varainhankinta	22
5.8 Mainostaminen.....	22
5.9 Osallistujien valinta.....	22
5.10 Henkilökunnan kouluttaminen ja vastuualueiden kartoittaminen.....	22
5.11 Erityistarpeiden huomioiminen.....	23
5.12 Ohjelmarungon laatiminen ja leiriaikataulun laatiminen.....	23
5.13 Leirikirje.....	23
6 LEIRIN TOTEUTUS	24
6.1 Idealaatikot ja niiden käyttö.....	24
6.2 Päiväohjelma-esimerkkejä	24
6.3 Aamuohjelma	24
6.3.1 Aamuherätys	24
6.3.2 Aamutoimet.....	25
6.3.3 Aamupala	25
6.4 Aamupäivän ohjelma	26
6.4.1 Leirille tullessa	26
6.5 Puuhahetki.....	26
6.5.1 Lounas.....	27
6.6 Iltapäivä.....	28
6.6.1 Siesta	28
6.6.2 Puuhailua yhdessä / retki.....	28
6.6.3 Uintia.....	29
6.7 Iltapäivä.....	29
6.7.1 Päivällinen.....	30
6.7.2 Toimintatuokio.....	30
6.7.3 Iltahjelma	30
6.8 Yö.....	31
6.8.1 Iltatoimet	31
6.8.2 Nukkuminen.....	32
7 LEIRIN JÄLKEEN	33
7.1 Leirin purku.....	33
7.2 Palautteen antaminen	33
7.3 Jatkotoiminnasta päättäminen	34
8 OPINNÄYTETYÖN RAPORTOINTI.....	34
9 POHDINTA	35

LÄHTEET.....36
LIITTEET38

1 JOHDANTO

Lapsilla on eriarvoiset mahdollisuudet viettää kesälomaansa. On lapsia, joilla on paljon toimintaa ja tekemistä, harrastuksia, leirejä tai matkoja. Koulun alkaessa kesäloman jälkeen monet kertovat hienoista kokemuksistaan, mutta yhä enenevässä määrin on myös lapsia, joilla ei ole hyviä, turvallisia kokemuksia kesälomaansa ajatellen, kertoo Pelastakaa Lapset ry:n Porin aluejohtaja Merja Andersson. Hänellä on idea ja ehdotus saada jälkimmäiseen ryhmään kuuluville leirikokemus, mistä saisivat eväitä elämälleen ja kokemuksen lapsena olon hyvistä, positiivisista puolista. (Andersson, M, Keskustelut, 2016 ja 2017)

Tein opinnäytetyönäni materiaalipaketti lasten kesäleiriä varten. Olen kartoittanut leiriä varten erilaiset toiminnot, mitä pitää ottaa huomioon hyvän lasten kesäleirin toteutumiseksi. Leiriä voi nimittää Unelmakesä-leiriksi. Opinnäytetyö on Pelastakaa Lapset omaisuutta, mitä he voisivat hyödyntää tulevilla leireillään - tai he voivat lainata tai jakaa tietoa muille tahoille.

Aluksi määrittelin termin "unelmakesä". Tein sen haastattelemalla Harjunpään ala-asteen kolmannen luokan oppilasryhmää menemällä itse luokkaan, keskustellen ja tehden muistiinpanoja oppilaiden mielipiteistä. Tarkastelin aiheitani lapsen näkökulmasta, mikä on hänelle parasta, jotta hän saisi kokea ns. unelmakesän. Teoreettinen viitekehys määräytyy asiantuntijoiden mielipiteillä, heidän kirjoittamallaan teoksilla sekä netistä löytyneillä lehtiartikkeleilla.

Itsetunnon merkitystä, sen vahvistamista ei voi vahvistaa liikaa. Raisa Cacciatore mainitsee ”tsemppaamisen” merkityksen olevan niin arvokasta, että lapsi alkaa suojella itseään huonoilta vaikutuksilta saatuaan tuntea olevansa arvokas. Unelmakesä kokemuksena on hyvä itsetunnon kasvun mahdollisuus lapselle. (Hyvä elämä 23.11.2017)

Maarit Korhosen blogissa (www.verkkouutiset.me > Blogit) puhutaan köyhien ja rikkaiden lasten kesälomanvieton eroista. Siinä vedotaan lapsen lähtökohdista johtuvaan eriarvoisuuteen. Mielipiteiden joukossa puhutaan myös mm. partiotoiminnasta, missä pyritään samanarvoisuuteen taloudellisista eroavaisuuksista huolimatta. Itse seurakuntatyötä tehneenä ja leirejä vetäneenä voin todeta seurakunnallisen työn pyrkivän luomaan kaikin tavoin tasavertaista, mutkatonta, jokaisen huomioivaa toimintaa lapsen etujen mukaisesti. Tätä näkökohtaa aion peilata esitellessäni Unelmakesän leiriohjelmaa.

Opinnäytetyöni keskeiset käsitteet ovat varhaisnuori, kesäloma ja unelmakesä. Varhaisnuori ei ole enää pieni lapsi, mutta ei vielä teinikään. Häntä ei kiinnosta liian lapsellinen suhtautuminen itseensä. Hän ei ole itsenäisesti pärjäävä, vaan hänen pitäisi saada olla lapsi, josta huolehditaan ja luodaan hänelle turvalliset puitteet elämälle. Kesäloma on koulujen kevät- ja syyslukukauden välinen koulujen loma-aika, jolloin ei käydä koulua. Unelmakesä tarkoittaa tässä kontekstissa mahdollisuutta turvalliseen ja onnelliseen kesäkokemukseen, mistä lapsi voi myöhemmin ammentaa voimia itselleen arjen haasteisiin.

Opinnäytetyön ulkopuolelle jätän varsinaisen, vanhempien nuorten parissa tehtävän kesätoiminnan. Keskityn varhaisnuoriin, lähinnä kolmansien luokkalaisten ikäisiin lapsiin. En käsittele lapsuusiässä olevia, alle 8-vuotiaita tai heidän parissaan tehtävää työtä, vaikkakin rajan vetäminen eri ikäryhmien välille on välillä vaikeaa yksilöllisten persoonallisten kehityserojen vuoksi.

Ammatiltani olen kirkon nuorisotyönohjaaja. Valmistuin vuonna 1986 ja olen toiminut eri seurakunnissa Helsingin, Porin, Heinolan ja Merikarvian seurakunnissa. Viimeisin vastuualani oli varhaisnuorisotyö Pihlavan seurakunnassa, missä yksi tehtävistäni oli kouluyhteistyö neljän ala-asteen kanssa. Ulkomailta kokemusta lapsi- ja nuorisotyöstä olen saanut Venezuelan slummeista kymmenen vuoden aikana ja Siperian lastenkotitoiminnasta projektiluonteisesti. Opinnäytetyöni koostuu paljolti oman, yli kolmenkymmenen vuoden henkilökohtaiseen nuorisotyökokemukseen.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

2.1 Opinnäytetyön arvopohja

Opinnäytetyöni perustuu Pelastakaa Lapset ry:n arvopohjan keskeisistä periaatteista. (Lapsen oikeudet_071114.pdf). Unelmakesä-leirin tarkoituksena on sisällyttää kyseiset periaatteet toimintaan lasten parhaaksi: yhdenvertaisuus ja lapsilähtöisyys Unelmakesä-leirillä toteutettavissa toimintamalleissa. Jokaisella lapsella tulisi olla mahdollisuus hyviin kokemuksiin ja turvalliseen kesälomaan kokemukseen. Opinnäytetyön arvopohjana on yhdenvertainen lapsilähtöisyys.

2.1.1 Yhdenvertaisuus

YK:n lastenoikeuksien 2. artiklassa todetaan, että jokaiselle lapselle kuuluu yhdenvertaisesti samankaltaiset oikeudet suojeluun, hoivaan ja riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista. Pelastakaa Lapset ry:n yksi peruseriaateista on toteuttaa näitä asioita kotimaassa ja ulkomailla, varsinkin maahan tulleiden maahanmuuttajalasten, vammaisten ja syrjinnän vaarassa olevien lasten parissa. Suomi liittyi Lasten oikeuksien yleissopimukseen vuonna 1991. Sopimus velvoittaa valtiota, kuntia, lasten vanhempia ja muita aikuisia toteuttamaan sopimusta. Lapsiasiavaltuutettu edistää lasten oikeuksien toteutumista yhdenvertaisuuden periaatteen pohjalta. Minkäänlainen syrjintä ei ole sallittua, ei uskontoon, ulkonäköön, rotuun, kieleen sosiaaliseen asemaan tai mihinkään muuhun seikkaan perustuen. Lasten oikeuksien yhdenvertaisuuden periaate on tarkoitettu tukemaan lapsen tarpeita ja etuja. (Yleissopimus lasten oikeuksista 60/1991)

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksessa sanotaan lasten tasavertaisuudesta, että ”... se ei toteudu pelkästään lainsäädännöllä, vaan valtioilta edellytetään aktiivisia toimenpiteitä syrjinnän tunnistamiseen ja puuttumiseen.” (YK, Lapsen oikeudet, 2 artikla)

2.1.2 Lapsilähtöisyys

Pelastakaa Lapset -liikkeen perustaja Eglantyne Jebb laati ensimmäisen Lasten oikeuksien julistuksen, Geneven julistuksen vuonna 1923, minkä pohjalle YK:n lasten oikeuksien nykyinen yleissopimus on tehty. Julistuksen pääasiat käsittelevät lapsen oikeutta saada tukea ja turvaa elämäänsä, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen. Lapsen oikeutta sanoa mielipiteensä ja näkemyksensä pitää tukea. Kaikki ovat tasa-arvoisia eikä ketään saa syrjiä. Lasta koskevissa asioissa lapsen mielipidettä tulee kuunnella ja otettava hänen etunsa huomioon.

2.2 Lapsen unelmat kesän vietosta, Unelmakesä

Jokaisella lapsella on omat kesälomaunelmansa johtuen persoonallisista eroista ja mieltymyksistä sekä harrastusten suuntautumisesta. Kun lapselta kysytään, mikä on hänen unelmansa, hän tuo esille kokemuksia ilosta, tekemisestä, yhdessäolosta, siitä, ettei ole riitoja ja saa hyvää ruokaa. (Harjunpään kolmannen luokan vastauksia).

Harjunpään koulun kolmannen luokan oppilaiden mielestä unelmakesään kuuluvia asioita ovat uiminen, kalastelu, hyvä ruoka, kuten grilliruuat, metsässä leikkiminen ja kaverien kanssa oleilu. Mielenkiintoista oli, että kaikkein suosituimmat kesän viettoon liittyvät asiat olivat ilmaisia tai todella edullisia. Joidenkin oppilaiden mielestä matkustelu ulkomaille oli tärkeää. Mummolassa ja mökillä käynti kuuluivat myös lasten kesäunelmiin.

Haastattelun johtopäätöksenä voin todeta, että lapsille turvallisuus, yhdessä tekeminen ja luonnossa liikkuminen ovat monimutkaisia ja kalliita vaihtoehtoja tärkeämpiä. Tavallinen, turvallinen arkielämä ilman suurempia huolia on lapselle unelmalomaa.

2.3 Opinnäytetyön toteuttamisperiaatteet

2.3.1 Toimintamallit

Toimintamalleilla tarkoitetaan työskentelytapoja, joilla Unelma-leiri toteutetaan. Valitaan erilaisten toimintatapojen joukosta mallit, joissa kilpailu ei luo eriarvoisuutta tai saa ketään tuntemaan itseään toista huonommaksi. Terveellä kilpailulla tai leikkimielistä kisailulla on paikkansa. Siinä toimitaan ryhmissä, luodaan me-henkeä ja kannustetaan toisia heidän pärjätessään. Opetellaan toimintamalleja elämään, missä toisen menestyminen ei ole itseltä pois.

Unelmakesän toteuttamisen toimintamalleissa noudatetaan terveen itsetunnon rakentamisen periaatteita. Lastenpsykologi Raisa Cacciatore toteaa Aamulehden Hyvä Elämä -palstalla, että hyvä itsetunto suojaa lasta syrjäytymiseltä. (Aamulehti, Hyvä elämä, Tomi Vuokola, 23.11.2017)

Lapsen kunnioitus itseään ja toista kohtaan kasvaa ja opettelee hyväksymään omat ja toisen heikkoudet. Rakentavissa toimintamalleissa on tilaa inhimillisyydelle, avoimuudelle, erehtymiselle ja onnistumiselle. Lapsen on hyvä oppia olemaan ilman virikkeiden tulvaa, jopa siinä määrin, että tuntuu tylsältä. Psykologi Leea Mattilan mukaan tylsien päivien sietämisen oppiminen on tärkeää. (Kodin Kuvalehti, Ulla Ahvenniemi, 16.10.2017)

Yksi Unelmakesä-leirin toimintamalleista on tylsyyden sietokyvyn kasvattaminen. Voi osallistua toimintoihin, mitkä kuulostavat tylsiltä. Elämä itsessään on toimintamallien perustana. Se, että oppii arvostamaan itseään ja toimimaan muiden kanssa. Yhdessä on kiva olla!

2.3.2 Virikkeet

Virikkeillä innostetaan tekemään yhdessä asioita ja maustetaan olemista kunkin omalla persoonallisella tavalla toimia ja toteuttaa itseään. Ulla Ahvenniemi kertoo Kodin kuvalehteen 16.10.2017 kirjoittamassaan artikkelissa virikkeistä, mutta myös tylsistä hetkistä. Lehtikirjoituksessa psykologi Leea Mattila tuo esille virikkeettömyyden, tylsyyden tunteen, sen, kun ”ei ole mitään tekemistä”. Virikkeet, oikeanlaiset rakentavat ja ruokkivat ihmisessä olevia kykyjä ja lahjakkuuksia, mutta liiallinen virikkeisyys voi aiheuttaa ”ähkyä”, pahoinvointia ja rauhattomuutta. Unelmakesä-leirin yhtenä tarkoituksena on opettaa lapselle luonnon läheisyyden tuoman nautinnon ja rauhan.

2.3.3 Yhteisökasvatus

”Kasvatus on aikuisten yhteistä kumppanuutta. Vanhempia ei pidä jättää yksin kasvatustehtävässään. Kaikki aikuiset kasvattajina antavat esimerkin lapsille erilaisten ihmisten kohtaamisesta ja toisen kunnioittamisesta”, mainitaan Lastenoikeuksien sivuilla. (Lastenoikeudet.fi/Kasvata ilolla)

Yhteisöryhmään, kasvatuksessa otetaan huomioon eri yhteisön jäsenet, tässä tapauksessa lapsi perheineen, osana suurempaa yhteisöä. On hienoa, kun lapsi tuntee kuuluvansa johonkin yhteisöön. Unelmakesä-kokemuksessa on kysymys koko yhteisöstä. Heijastusvaikutukset ovat yhtä ihmistä laajemmat. Koko yhteisöön vaikuttaa yhden yhteisön jäsenen paraneminen tai voimaannuttaminen.

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Opinnäytetyön tarve

3.1.1 Lapsi

Koko toiminnan keskiössä tulee olla itse lapsi, joka osallistuu toimintaan, lapsen etu, tarpeineen. Mikäli leirillä ei voida vastata lapsen kokonaisvaltaisiin haasteisiin ajan ja paikan tms. rajoitteiden vuoksi, on tärkeää tehdä lapselle toimiva jatkosuunnitelma huomioiden hänen elämäntilanteensa, ettei toiminta lapsen hyväksi tyrehdy leiriin.

Lasten henkilökohtaisen, persoonallisen kokemuksensa ja näkemyksensä asioista voi poiketa aikuisten näkemyksestä. Usein lapsi on tekemisen objekti, ei subjekti. Koulussa tai vapaa-ajalla lapselle tehdään suunnitelmia, hän on kohteena jollekin, mitä pidetään hänelle sopivana tai rakentavana. Lasten omaa ääntä tulisi kuunnella, miettiä asioita lapsikeskeisesti niin, että lapsi olisi toimija, subjekti. (Casas ym. 2013; Fattore & Mason & Watson 2007; James 2011; Karlsson 2010; Valkonen 2006; Salo 2010) Unelmakesä-leirin suunnittelussakin tulisi olla lapsilähtöinen ajattelutapa. Kannattaa miettiä, mikä tekee lapselle onnen tunnetta, unelman tuntua.

3.1.2 Läheiset

Leirin kautta lapsi saa rohkaisua ja samalla voidaan rohkaista lapsen läheisiä. Usein erilaiset tunteet projisoituvat muihin läheisiin, myös hyvät. Huoli lapsesta ja hänen onnellisuudestaan voi leirin kautta ja siellä tapahtuvan muutoksen myötä vaikuttaa lapsen läheisiin rakentavasti.

3.1.3 Koko yhteisö

Yksilön ja perheen onni heijastuu koko yhteisöön, missä lapsi elää arkielämäänsä. Varsinkin muutos näkyy positiivisena silloin, jos haasteelliset elämäntilanteet rauhoittavat, riidat vähenevät, päihtyneenä olo rajoittuu kohtuukäyttöön, ystävällisyys näkyy muiden ihmisten, mm. naapureiden tervehdymisenä, ympäristöstä huolehtimisena ja koulukiusaamisen vähenemisenä.

Positiiviset kokemukset luovat ja rakeentavat hyvää itsetuntoa lapselle. Hän osaa ottaa muut lapset huomioon koulussa tai vapaa-ajallaan. Kiusaamiset vähenevät ja erilaisuuden sietokyky kohenee, kun voi hyväksyä itsensä.

3.1.4 Tavoite

Opinnäytetyöni tavoitteena on laatia suunnitelma leiritoiminnalle, minkä avulla voi laatia varhaisnuorelle, kolmas – nelosluokkalaiselle, mahdollisuus onnelliseen kesälomailuun. Lapselle luodaan hänen elämäänsä kokemus onnellisesta loma-ajasta tukemalla koko lapsen persoonan kehitystä rakentavasti. Osallistumalla Unelmakesä-leirille lapselle tulee tasaveroinen tunne muiden ikäistensä kanssa, jotka saavat kokea erilaisia ohjattuja virikejaksoja, kuten leirejä, huvipuistokäyntiä, mökkeilyä ja ulkomaanmatkoja.

Valitettavan usein lapset viettävät loma-aikaansa elektronisilla, äylaitteilla pelaten. Joskus unelmakesäkokemuksen puutteeseen perusteena on rahan puute, ei ole varaa lähettää lasta leirille tai lähteä viettämään kesälomaa mökille tai kotimaahan, vielä vähemmän ulkomaille. Taloudellisesti turvatusakaan perheissä lapsen kesälomaan panostaminen ei suju unelman tavoin, lapsen kanssa ollen. Syitä on monia, kuten avuttomuus ajankäytön suhteen, pätkätyöt, lasten huoltajien väliset kahnaukset, vanhempien väsymys tai elämän stressi jne. En käsittele näitä asioita enempiä, vain mainitsen joitakin syitä, miksi unelmakesä ei toteudu lapsen elämässä. Pelastakaa Lapset ry:n toteuttamalle leirille pyritään tavoittamaan lapset, jotka jäisivät ilman unelmakesää.

Suunnittelussa on otettu huomioon mm. lapsen läheiset, elinolot, kokemukset, lahjakkuudet, erityistarpeet, unelmat, empatian taito, kehitystaso jne. Raisa Cacciatore toteaa tutkimuksessaan lasten, varsinkin 10-12 -vuotiaiden lasten itsetunnon heikkouden. Yksi tavoite tällä työllä on lujittaa lasten omaa itsetuntoa hyvällä kesälomakokemuksella.

Leirillä olosuhteet ovat turvalliset. Lasten kanssa työskentelevät ovat koulutettuja ja ammattitaitoisia, joilla on kokemusta leirielämästä lasten kanssa. Pelastakaa Lapset ry:llä on vuosien kokemusta leirien vetämisistä. Leirin tuottamisperiaatteissa oleellisinta on lapsen, leirille osallistuvan etu.

Lapsen etu käsittää asioita hänen parhaakseen, hänen omanarvontuntoaan tukien. Lapselle hänen kasvuaan ja itsetunnon kehitystään ajatellen ovat turva, lohtu ja läheisyys. Näistä koostuu Unelmakesä-

leirin toiminnan sisällöt. Lastenpsykiatri Raisa Cacciatoren mukaan em. asioiden myötä lapsen stressinsietokyky kasvaa sekä kehoitsetunto ja sosiaalinen älykkyys kehittyvät. Kirjassaan Raisa Cacciatore puhuu siitä, miten voidaan lapsen ja nuoren itsetuntoa? (Cacciatore, Korteniemi-Poikela & Huovinen, 2009)

3.1.5 Leirin tuottamisperiaatteet

Leirin tuottamisperiaatteessa haastetaan lapsi ottamaan vastuuta elämästään turvallisin keinoin. Hän saa kokea olevansa suojassa, vaikka ohjelmaan sisältyisi hänelle ennen tuntemattomia asioita. Lasta rohkaistaan tekemään sellaisiakin asioita, mitkä eivät ole hänelle ennalta opittuja. Hyvän itsetunnon kehittäjänä onnistumisen kokemukset kannustavat lasta koko elämän mittaiselle, elämään motivoivalle matkalle. Lastenpsykiatrian dosentti Jari Sinkkosen mukaan tällaiset kokemukset nostavat aivojen dopamiinitasoa lisäten lapselle mielihyvän tunnetta. (Aamulehti, Hyvä elämä, Karoliina Kallio, 25.09.2017) Kesäkokemuksesta, leiristä muodostuu lapsen Unelmakesä.

Unelmakesä-leirin periaatteena on vahvistaa leirille osallistuvan lapsen itsetuntoa. Osallistujien on tärkeää tuntea itsensä kokonaisvaltaisesti hyväksytyiksi juuri sellaisina kuin leirille tullessaan ovat. Ei ole tarkoitus syyllistää tai kritisoida lapsia olemassa olevista ongelmistaan. Leirin yksi päätoimintaperiaatteista on vahvistaa sitä hyvää, mikä lapsissa on mahdollisesti uinuvassa tilassa. Jokaisella on jotain ainutkertaista ja sitä leirin kautta halutaan vahvistaa rakentavasti.

Itsetuntoa kohennetaan erilaisten toiminnallisten, liikunnallisten, luovien keinojen avulla. Ne ovat hyviä apuvälineitä tavoitteen saavuttamiseen: lapsen itsetunnon ja onnellisuuden lisäämiseen. Arkiset tilanteet muokkaavat ja rakentavat itsetuntoa. siihen vaikuttaa ympäristöstä tullut palaute, muiden esimerkki, tuki ja varsinkin aikuisten läsnäolo. Itsetuntoon vaikuttaa kaikenlaiset ihmissuhteet. Lapsen vanhemmat, sukulaiset, koulun henkilökunta, luokkakaverit ja ystävät tai ystävien puuttuminen rakentavat lapsen itsetuntoa. (Kouluasiaa.fi, Emma & Elias -avustusohjelma)

Lastenpsykiatri Raisa Cacciatoren mukaan (www.koulutuselämään.fi) lapsen itsetunnon luomisella on merkittäviä vaikutuksia koko loppuelämään. Se on ennustuksen kaltainen, millä on taipumus toteuttaa itse itseään. Arvottomuutta kokeva lapsi saattaa olla arvaamaton, harkitsematon ja johdateltavissa huonoihin valintoihin. Hänellä on uskoa tulevaisuuteen ja hän kykenee puuttumaan muiden

lasten, ja omiin, vääränlaisiin valintoihin. Hänestä tulee vaikuttaja ja oman rohkaisevaien kokemus-
tensa vuoksi myös toisten rohkaisija. Hyvä itsetunto suojaa lasta tulevaisuudessa vaikeissa ja vaati-
vissa elämäntilanteissa. Hyvällä itsetunnolla varustettu lapsi kokee olevansa riittävän hyvä.

Cacciatore näkee ongelmana maailmassa lapset, joilla ei ole lähellä rauhallista lohduttavaa ja kan-
nustavaa aikuista. Lapsen riittävä tukeminen voi jäädä vähiin myös päiväkodissa ja koulussa suurten
lapsiryhmien tai muiden tekijöiden vuoksi. Cacciatoren mukaan nykykasvattajien omaksumat kasva-
tuskulttuurit eivät välttämättä ole parhaita tukemaan lapsen itsetuntoa. Vaikka olisivatkin, kasvatta-
jien aika on kortilla ja lapsi voi jäädä yksilönä huomiotta. Tällaisia lapsia on hänen mielestään liikaa.

Lasta ei tarvitse jättää yksin. Pienikin aikuiselta tuleva positiivinen palaute voi auttaa ja antaa lapselle
omakohtaisen kokemuksen, että joku ymmärtää häntä ja välittää hänestä. On olemassa useita järjes-
töjä, joilla on kokemukseen perustuvaa asiantuntemusta vuosikymmenten lasten hyväksi tehdystä
työstä. Moni näistä järjestöistä on tarjolla lapsen hyvinvointiin panostavia opintokokonaisuuksia. Päi-
väkodit ja koulut ja lasten parissa toimivat tahot voivat halutessaan hyödyntää, myös leiriolosuhteissa
ollessaan. Tällaisia järjestöjä ovat mm. seurakunnat, partiotyöstä vastaavat, Mannerheimin Lasten-
suojeluliitto, Pelastakaa Lapset ry, ja monet muut erilaiset lapsen parissa työskentelevät järjestöt.

3.2 Lapsen elinolot

Nykypäivän Suomessa neljäsosa (26 %) lapsista asuu yksinhuoltaja- tai uusperheissä erilaisista syistä
johtuen. Taloudellisesti lapsella on mahdollisuus merkkivaatteisiin tai -tuotteisiin, mutta hän joutuu
olosuhteiden pakosta viettämään aikaansa yksin, varsinkin koulun jälkeen sekä lomilla. Tukiverkos-
tot puuttuvat tai ovat hankalasti järjestettävissä erilaisista syistä johtuen.

Joidenkin vanhemmilla on huoltajuuskiistoja. Hieman alle 30 000 lasta kokee vuosittain vanhem-
piensa parisuhteen purkautumisen. Vuonna 2015 tehdyn kouluterveyskyselyn mukaan heitä oli 67 %
lapsista. Seuraavan vuoden kyselyjen mukaan lapsista 15 % asui vuorotellen isän ja äidin kanssa.
(Tutkimus ja Tilastot, Kela, 2018).

Lastensuojelu tiedottaa Kuntaliiton kyselyn tuloksena 1.2.2018, että heidän tilanteensa on vaikeutunut. Heidän järjestäjätahojensa palvelujen saatavuus erityisesti mielenterveyspalveluissa ei vastaa kysyntää. (Kuntaliitto.fi) Mielestäni tästäkin syystä on oleellista huomioida loma-aikana erityisesti sellaiset lapset, jotka jäisivät muuten ongelmiseen syrjään.

Unelmaloman toteuttamisessa ja sisältöä muokatessa tulee huomioida tunnelman luomisen tärkeys positiiviseksi, tyytyväisyyden tuntu lapselle. Elämän melskeessä rikkinäisyys on vallalla. Tutkimuksen mukaan yksikin positiivinen kokemus elämässä on niin eheyttävää, että ihminen jaksaa haasteiden keskellä, jos on jotain hyvää, mihin peilata. (<http://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2014/2/las-tenpo.pdf>)

3.3 Lopputulos

Opinnäytetyön tulokset luovutan opinnäytetyön tilaajalle, Pelastakaa Lapset Porin osastolle, puheenjohtaja Merja Anderssonille. Tekemääni suunnitelmaa voi toteuttaa järjestön pitämällä kesäleireillä. Porin alueella sellaisia ei vielä ole. Kuitenkin tarve on suuri puheenjohtaja Anderssonin mukaan.

Hän on usein kohdannut Pelastakaa Lapset -järjestössä työskennellessään sellaisia lapsia, joilla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia lomailuun - saati unelmakesän kokemiseen. Kouluun palattuun syyslukukauden alussa he kokevat olevansa eriarvoisessa tilanteessa verrattuna suurimpaan osaan luokansa muista oppilaista.

4 LEIRIN SUUNNITTELU

4.1 Lasten valinta leirille

Seuraavia kysymyksiä käyttäen on hyvä perustella se, miten kukin lapsi tulee valituksi Unelmakesä-leirille:

Minkälaiset ovat lapsen taustat? Onko hänellä useita huoltajia?

Millainen kasvuympäristö lapsella on? Asuuko hän kokoaikaisesti yhdessä paikassa?

Onko lapsen kotona sairautta?

Onko lapsen huoltajalla/huoltajilla masentuneisuutta tai muita mielialan ongelmia?

Minkälaiset taloudelliset resurssit lapsen vanhemmilla/huoltajilla on?

Onko lapsella erityisiä käytöshäiriöitä?

Minkä kaltaisessa ryhmässä hänen on hyvä ja rakentava olla?

Olisiko lapsella mahdollisuus saada laadullisesti hyvä kesälomakokemus ilman tätä projektia?

Miten vanhemmat/huoltajat suhtautuvat mahdolliseen leiriin?

4.2 Oppilashuoltoryhmän merkitys

Kouluissa olevan oppilashuoltojärjestelmän ansiosta, yhteistyötä tehden Pelastakaa Lapset ry voi tavoittaa leiriä tarvitsevia varhaisnuoria Unelmakesä-leirille. Lapsen etuja ajatellen monipuoliset ja laajat tiedot oppilaista tarpeineen on oppilashuoltoryhmällä johtuen niiden moniammatillisesta osaamisesta ja tietojen päivityksestä. Säännöllisesti kokoontuen niiden tehtävänä on kehittää oppilashuoltotyötä kouluissa, osallistua koulu yhteisöjen hyvinvointia edistävään toimintaan ja auttaa tukea tarvitsevia oppilaita löytämään ratkaisuja ongelmiinsa. Oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtorin lisäksi erityisopettajia, koulupsykologi ja -kuraattori sekä -terveydenhoitaja. Tarvittaessa mukana ovat myös oppilaanohjaaja, luokanvalvoja, huoltajat, aineenopettajat, koululääkäri ja sosiaalityöntekijä. (Oppilas- ja huoltolaki 1287/2013)

4.3 Lapsen empatian taito

Leirille ei valita vain sosiaalisesti lahjakkaita, vaan kaikenlaisilla luonteenpiirteillä varustettuja lapsia. Yhdessä leireillen, kokoaikaisesti eläen lapsi saa harjaantumista empatian taitojensa kehittämiseen. Leiriolosuhteet ovat haastavia. Pitää jakaa sama huone yötä päivää, leikkiä, urheilla, viettää aikaa yhdessä. Monelle lapselle kokemus on uusi. On totuttu olemaan koulussa samoissa ryhmissä, mutta kaikilla ei ole vapaa-ajan kavereita, vaan lähin yhteydenpitoväline on kännykkä tai tietokone.

4.4 Lapsen lahjakkuudet

Jokaisella lapsella on joitakin erityislahjoja, luonteen vahvuuksia tai persoonallisia piirteitä, mitä on pitänyt piilossa syystä tai toisesta. Leirillä yksi tavoitteista on rohkaista lasta oman itsensä tuntemisessa ja hyväksymisessä. Itsetunnon kohotukseen leiriolosuhteet ovat hyviä ja rakentavia, jos ne on

saatu tarkoituksenmukaisiksi, lapsilähtöisiksi. Kiireettömyys ja erilaisuuden sietokyky on hyvä oppia, niin myös toinen toisesta huolehtimisen taito. Ryhmätehtävissä ns. isosen johtamana lapsi voi turvallisesti kehittää empatiataitojaan ja ryhmässä toimimistaan omien lahjojensa ja kykyjensä pohjalta.

4.5 Lapsen ikä

Unelmakesä-hankkeeseen voi osallistuttaa eri-ikäisiä lapsia. Itse keskityn tässä opinnäytetyössäni kolmannen ja neljännen luokan oppilaisiin eli noin 9-11 -vuotiaisiin lapsiin.

4.6 Lapsen läheiset

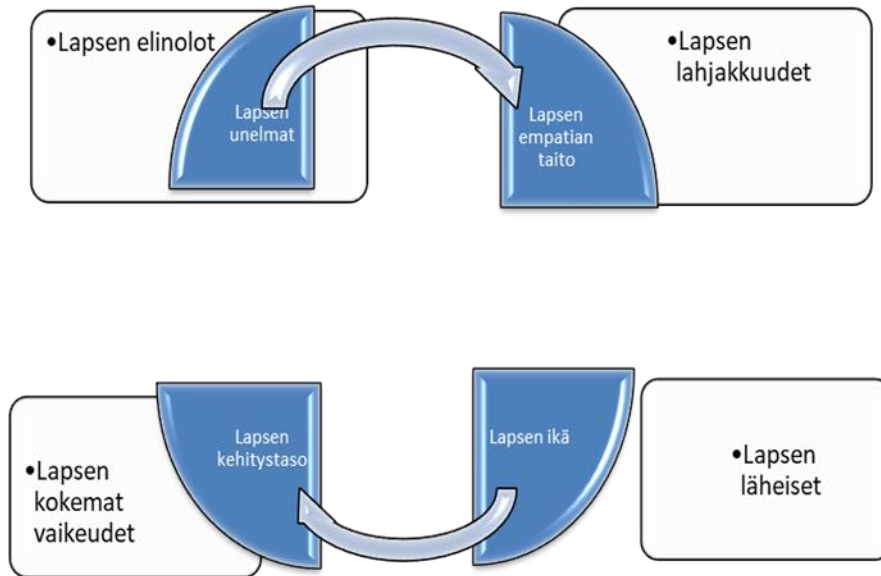
Ennen leiriä lapsen huoltajalta / huoltajilta pitää saada allekirjoitettu lupapaperi, jotta lapsi voi osallistua Unelmakesä-leirille. Siinä vaiheessa, kun lapsi luovutetaan leirikuljetukseen, vastuu vanhemmilta tai huoltajilta siirtyy leirin turvallisuusvastaajalle ja leirin ohjaajille.

4.7 Lapsen kehitystaso

Ennen leiriä pitää vetäjien kanssa päättää, mikä on lapsiryhmän yleinen kehitystaso. On hyvä ratkaista, pidetäänkö leiri erityislapsille vai ns. tavallisesti pärjääville lapsille. On mahdollista sekoittaa ryhmä kaikenlaisten lasten kesken.

4.8 Lapsen kokemat vaikeudet

Ennen leiriä on oleellista tuntea erityishaasteet tai -tarpeet, mitkä lapsilla on. Näin voidaan vastata lasten henkilökohtaisiin haasteisiin ohjelmien valitsemisessa. On hyvin tärkeää tietää lasten läheisten kokemista sairauksista, kuolemantapauksista tai erotilanteista jne., jotta voidaan huomioida lasten tarpeet syvällisesti. Leiri-ilmoittautumis- tai huoltajasitoumuslomakkeeseen lapsen huoltaja voi mainita mahdollisista lasta koskevista haastavista elämänmuutoksista tai -tilanteista.

Kuvio 1

4.9 Kohderyhmä ja työntekijät

Leirille osallistuvat valittaisiin ala-asteen kolmannen luokan lapsista, joilla ei ole mahdollisuutta turvalliseen, virikkeelliseen lomaan elinolosuhteidensa vuoksi. Leiri toteutetaan yhdessä moniammatillisen työryhmän ja koulutettujen ryhmänohjaajien kanssa. Unelma-kesäleirin vastuussa olevalla on tärkeää tietää perusasiat haasteineen kohderyhmään kuuluvien lasten osalta.

4.10 Toimintaympäristö

Luonnonläheinen, turvalliset leiriolosuhteet omaava paikka, mielellään veden äärellä olisi ihanteellinen leiripaikaksi. Tutkimusten mukaan metsässä tai luonnossa liikkuminen on terapeuttista joka tavalla. Suomessa on runsaasti puhdasvetisiä järvien, lampien ja meren rantoja, minkä yhteyteen on rakennettu leirikeskus tai partiotupia leirejä varten.

Eläinten kanssa toimiminen, hevoset, lampaat tai muut kotieläimet ja niiden hoito auttaa ymmärtämään elämän vastuullisuutta. Jopa käytöshäiriöiset lapset osaavat kohdata eläimet paremmin kuin ikäisensä muut lapset. Maatila tai sen läheisyys on hyvä leiripaikaksi mielenkiintoisten kokemusten saamiseksi lapselle. Monet eivät ole koskaan nähneet oikeaa lehmää tai lammasta. Eläinten hoito on terapeuttista ja opettaa vastuullisuuteen sekä antaa välitöntä palautetta lapsen omista hyvistä valinnoista.

Leirin toimintaympäristö pitää valita leirin luonteen mukaan. Jos leiri on urheilupitoinen, pitää varmistaa mahdollisuus urheilun tai liikunnan mahdollistamiseen. Vastaavasti tulee varmistaa esteetön toimintaympäristö liikuntarajoitteisten leirin järjestämispaikaksi.

4.11 Leirin pituus

Leirin pituus pitää määrittää leirin tavoitteiden ja kohderyhmän mukaiseksi. Varhaisnuorten leirin minimipituutta on suositeltu kolmen vuorokauden pituiseksi ja maksimissaan se on hyvä olla kahdeksan vuorokauden mittainen. Etsin pidettyjen leirien tietoja netistä ja huomasin, että yleisin pituus varhaisnuorten leirille oli neljä vuorokautta. Kun leiri tuntuu hyvältä, leirillä on kivaa olla ja lapset haluaisivat jatkaa sitä, leirin pituus on ollut sopiva. Jää mielenkiinto osallistua seuraavallekin leirille.

5 VALMISTELEVA OSUUS

Ennen leiriä tulee tehdä seuraavat asiat:

5.1 Turvallisuusvastaava/-tiimin valinta

Turvallisuusvastaavan vastuulla on koko leirin toiminta. Hän tekee päätökset yhdessä muiden työntekijöiden kanssa, mutta jos tulee erimielisyyksiä päätöksistä, loppujen lopuksi turvallisuusvastaavan sana painaa eniten. Lain edessä hän myös vastaa eri tilanteiden toimivuudesta. Turvallisuusvastaava ei saa poistua leirin aikana leirialueelta kuin hätätapauksissa, jolloin hän siirtää vastuun katsomalleen työntekijälle.

5.2 Turvallisuussuunnitelma

Turvallisuusvastaava laatii turvallisuussuunnitelman, missä kartoitetaan osallistujat, työntekijät ja leiriläiset, sekä alueella olevat sisä- ja ulkotilojen haasteet ja mahdolliset uhat. Näin pyritään kartoittamaan kaikki mahdolliset leirin aikana olevat vaaratilanteet ja ennaltaehkäisemään ne. Suunnitelma

käydään läpi muiden työntekijöiden kanssa ennen leiriä. Turvallisuussuunnitelma perustuu kokoon-
tumis- ja järjestyksenvalvontalakiin sekä terveydensuojelulakiin. Turvallisuussuunnitelmaan kirja-
taan hätätilanteen varalle toimintasuunnitelma ja se esitetään leiriläisille leirin alkuinfotilaisuudessa,
missä kaikki leirille osallistuvat, työntekijät ja leiriläiset ovat läsnä. (Kokoontumislaki 530/1999)

5.3 Leirisuunnitelma, teema

Pitää ratkaista, mikä on sopivan mittainen ajallinen jakso leirin toteuttamiselle. Leirin pituus on hyvä
olla kolme - kahdeksan vuorokautta. Vuorokausien määrä ratkaistaan lapsiryhmän tarvetta vastaa-
vaksi.

Leirille on tärkeää valita teema tai nimi, jotta ohjelmalla olisi ns. punainen lanka ja toiminta olisi
johdonmukaista ja suunniteltua. Aina suunnitelmat eivät toteudu. Pitääkin olla joustoa, mutta suun-
nitelman pohjalta on turvallista toteuttaa ohjelmaa tilanteet huomioiden. Suunnitelmien vuoksi ohjel-
mamateriaali on jo hankittuna sekä on jaettu vastuualueet ja -toiminnot eri työntekijöiden kesken.
Leirin päiväohjelma aikatauluineen on näin jokaisella ohjaajalla ja leiri sujuu jouhevasti.

5.4 Työntekijöiden rekrytointi

Kun on tiedossa leirille osallistujat heidän erityistarpeineen, tiedetään paremmin leirihenkilökunnan
vahvuus. Pitää miettiä, paljonko ohjaajia tarvitaan. Lain mukaan jokaista alkavaa kymmentä ala-
ikäistä kohden tarvitaan yksi täysi-ikäinen ohjaaja. Ennen leiriä varustetaan ohjaajat/työntekijät tar-
vittavilla tiedoilla ja sovitaan vastuualueet leirin suhteen.

5.5 Kohderyhmän valinta

On hyvä miettiä, minkä kaltaiselle ryhmälle leiriä suunnitellaan, tuleeko leirille mukaan erityislapsia
jne., vai onko se tarkoitettu kaikenlaisille. Mietitään, määritelläänkö osallistujat esim. asuinpaikan,
uskonnon tai harrastuneisuuden mukaan.

5.6 Resurssien kerääminen, materiaalien hankinta, kyydin järjestäminen

Ennen leiriä pitää tehdä ennakkobudjetti, suunnitelma kuluista, kuten palkoista, matkakustannuksista, kuljetuksista, ruuasta, tilan vuokrasta, askartelu- ja vapaa-ajan välineistä jne. Kannattaa ottaa selville jo olemassa olevat tarvikkeet, mitä paikan päällä on käymällä leiripaikkaan tutustumassa.

5.7 Varainhankinta

Byrokratia voi olla hidasta, joten kaikenlaiset varainhankinta-anomukset on syytä laittaa eteenpäin ajoissa. On tärkeää laskea menot mahdollisimman tarkkaan, jotta on selvillä tarvittavista kuluista. Sen jälkeen voidaan pitää erilaisia varainhankintakampanjoita, mahdollisesti yhdessä leiriläisten ja huoltajiensa kanssa, jolloin motivaatio leirille osallistumiseen vahvistuu. Se on kaikkien yhteinen projekti, sen eteen nähdään yhdessä vaivaa ja sitoudutaan leirille osallistumiseen.

5.8 Mainostaminen

Kun on valittu leiriteema ja kohderyhmä, leiriä voidaan mainostaa. Jotta saataisiin leirille mukaan sellaiset lapset, jotka yleensä eivät osallistu kesätoimintaan tai harrastuksiin, kannattaa ottaa yhteys koulujen kuraattoreihin ja terveydenhoitajiin.

5.9 Osallistujien valinta

Osallistujat kannattaa valita tietyin kriteerein. Kun leirillä on teema, sitä voidaan hyödyntää järkevästi juuri sellaisille lapsille, jotka ovat kiinnostuneita aiheesta. Olisi hyvä valita sellaisia lapsia, jotka oikeasti tarvitsevat kasvuaan ajatellen ns. unelmakesäkokemuksen.

5.10 Henkilökunnan kouluttaminen ja vastuualueiden kartoittaminen

Leirin sujumisen vuoksi työntekijät kannattaa informoida mahdollisimman tarkasti kunkin vastuualueestaan leirillä. On hyvä sopia, kuka on kulloinkin vastuussa herättämisestä, kokoon kutsumisesta ohjelmiin, ruokailujen toimivuudesta, ohjelmavastaava, järjestyksen valvoja, yövalvoja jne. Ohjelmavastuu on hyvä jakaa ajanjaksoihin, kuten aamujumpan vetäjä, päivätoiminnan ohjaaja, iltaohjelman juontaja jne.

Ryhmänohjaajia koulutetaan jo ennalta ja mahdollisimman paljon tehdään valmisteluja heidän kanssaan. Tällaisia ovat mm. rastitehtävät mahdolliseen suunnistukseen, leiriolympialaisten välineiden hankkiminen, vapaa-ajan virikeleikkien miettiminen, iltaohjelmien sketsien ja kilpailujen harjoittelu sekä yhteislauluvihkojen kokoaminen. Jokaiselle ohjaajalle annetaan selkeät tehtäväkuvat jokaiselle päivälle. Olisi hyvä, jos leirille olisi mahdollista palkata ns. isosia ryhmätehtäviä hoitamaan ja vapaa-aikaa viettämään leiriläisten kanssa. Leiriläisten on helpompi ystävystyä monesti nuoriin kuin jo vartuneisiin aikuisiin. Tarvitaan siis kaikenikäisiä työntekijöitä leirin onnistumiseksi.

5.11 Erityistarpeiden huomioiminen

Jos leirille osallistuu erityislapsia tai muuten lisäävun tarvitsijoita, pitää ottaa huomioon erityistarpeiden tuoma vastuu ja mahdolliset apuvälineet leikkeihin sekä ohjelman sisältö kaikille sopivaksi. Tulee huomioida lapsen kehityksen tasoinen kieli, toiminta ja olosuhteet.

5.12 Ohjelmarungon laatiminen ja leiriaikataulun laatiminen

Turvallisuusvastaava tai leirin vastuuvetäjä (usein ovat sama henkilö) huolehtii ohjelmarungon laadimisesta ennen leiriä. Se kannattaa kirjoittaa etukäteen jokaiselle vetäjälle ja leirin työntekijälle, myös ryhmän vetäjille. Lisäksi jokaisen päivän runko aikatauluineen on tärkeää olla leiriläisten näkyvissä majoitusrakennusten ja ohjelmarakennusten seinillä tai ilmoitustaululla riittävän selkeästi.

5.13 Leirikirje

Hyvissä ajoin, viimeistään kaksi viikkoa ennen leiriä postitetaan leirin osanottajille leirikirje, mistä ilmenevät seuraavat asiat:

leirin tema

leirin ajankohta

leirin pitopaikka

leirisäännöt, esimerkiksi, saako leirille ottaa mukaan elektroniikkaa, herkkuja tai omia soittimia mitä tapahtuu, jos leirisääntöjä rikotaan

Maininta yksityisyydensuojasta (Suomen perustuslain 10 §:n mukaan ”henkilötietojen suojasta säädetään lailla.”) (Yksityisyydensuoja 10 §)

6 LEIRIN TOTEUTUS

6.1 Idealaatikot ja niiden käyttö

Idealaatikot, ns. moduulit sisältävät päiväohjelman eri toimintavaihtoehtoja. Idealaatikoista voi valita leiriinsä parhaiten soveltuvat osiot. Jokaisessa moduulissa on mahdollisuuksia varioida päivää teeman tai kohderyhmän tarpeita vastaaviksi. Ohjelmaa muokkaa myös leirin tavoitteet, leiriolosuhteet ja ympäristö sekä sääolosuhteet. Mahdollisesti leiriohjelmaan on kirjattuna suunnitelmien mukaisesti uintihetki, mutta sääolosuhteet ovat huonot ulkoilun suhteen, silloin moduulista voi valita sopivaa, järkevää ja lapset huomioivaa sisätoimintaa.

6.2 Päiväohjelma-esimerkkejä

Päivien ohjelmat on rakentavaa mieltä jonkin määrätyn, ennalta sovitun teeman mukaisiksi. Koko ajan pitäisi olla jokin ”punainen lanka”, jotta leiri olisi kokonaisuus, mitä rakennetaan sopivista palasista. Teema on hyvä valita ennalta ja liittää kotiin lähetettävään leirikirjeeseen. Siihen ei tarvitse, ei ehkä edes pitäisi merkitä jokaista pienintä toimintaa, vain yleinen aikataulu, jottei leirin yllätyksellisyys ja kiinnostus lopahtaisi. Vetäjät ovat keskenään jakaneet ja valmistelleet ohjelmien vastuut ja tavat toteuttaa ne. Kun leiri on hyvin suunniteltu myös aiheen ja toimintojen osalta, sillä on paremmat onnistumismahdollisuudet myös yllättävissä tilanteissa kuin ”lonkalta ohjelmaa vedettäessä”.

6.3 Aamuohjelma

6.3.1 Aamuherätys

Aamulla koko leirin herätyksestä huolehditaan hellästi, mutta niin, että leiriläiset heräävät. Herätys voi tapahtua musiikin avulla tai oviin koputtelemalla ja huhuilemalla. Joka tapauksessa on tärkeää muistaa, että monetkaan eivät ole tottuneet aikaisiin aamuherätyksiin lomallaan. On hyvä nimetä vetäjistä tai apuohjaajista kaksi herättäjää sekä tyttöjen että poikien puolelle.

Hyvällä aamuherätyksellä on vaikutus koko loppupäivän onnistuminen positiivisine mielialoineen. Yö ei välttämättä ole ollut paras mahdollinen nukkumisen kannalta, koska monetkaan eivät ole tottuneet jakamaan huonettaan toisen kanssa, saati sitten nukkumaan siinä. Jotta päivä sujuisi hyvin, heräämisellä on merkityksensä.

6.3.2 Aamutoimet

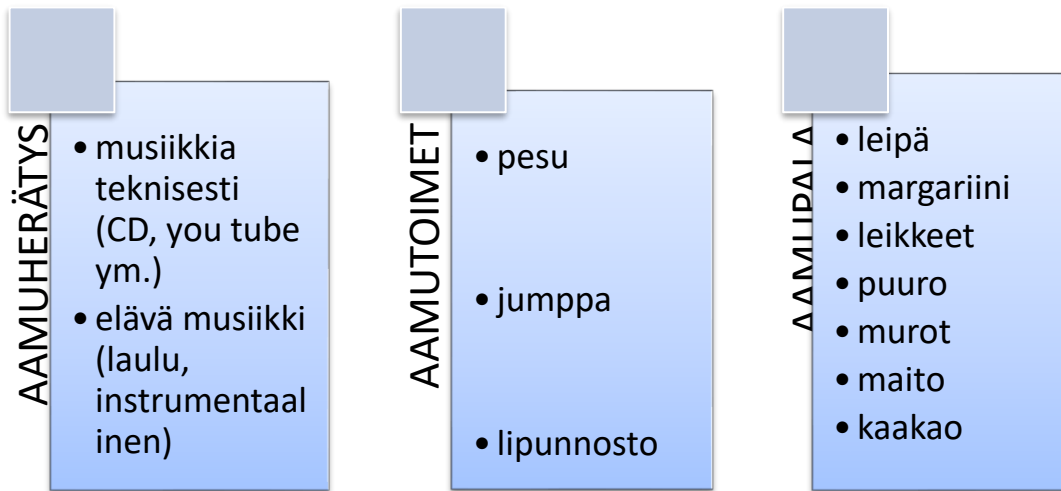
Kannattaa varata riittävästi aikaa aamutoimiin, hygienian hoitamiseen, pukeutumiseen ja elimistön käyntiin laittamiseen. Varsinkin ensimmäisenä aamuna aamutoimiin pitäisi varata aikaa, jotta lapset ehtisivät pestä hampaansa, käydä wc:ssä ja pukeutua. Heille, jotka ovat luonnostaan ripeitä, voi varata puuhaa ulkosalla, tai sateen sattuessa yhteisissä tiloissa. Tätä varten kannattaa sopia ryhmänohjaajien kanssa siitä, kuka ottaa vastuun mistäkin asiasta.

Pieni happihyppely leikin maustamana antaa energiaa ja hyvää mieltä sekä ryhmäyttää lapsia päivän koitoksiin. Jumpan tai venyttelyn ei tarvitse olla monimutkainen tai pitkä, muutama minuutti riittää nostamaan mielialaa. Yhteisen leirilipun tai -viirinnosto lujittaa yhteishenkeä, me olemme yhdessä tekemässä tätä leiriä!

6.3.3 Aamupala

Jos aamupalasta vastaa lasten ryhmä, ruokavastaavat pitää herättää puolisen tuntia muita aiemmin. Keittiöllä aikuisen valvonnassa ruokaryhmään kuuluvat kattavat pöydän ja kaikkien syötyä auttavat niiden puhdistamisessa ja tiskien kokoamisessa. Erityisruokavaliotuotteet on tärkeää laittaa erikseen, jottei vahingossa esimerkiksi levitteeseen leivän päälle käytettävä veitsi joudu tekemisiin gluteeniallergisille tarkoitetun levitteen kanssa.

Aamupala on hyvä olla riittävän houkutteleva ja maukkaan tuntuinen, jotta jokainen söisi edes vähän ja saisi energiaa päivän touhuihin.

Kuvio 2. Aamu

6.4 Aamupäivän ohjelma

6.4.1 Leirille tullessa

Ensimmäisen leiripäivän puuhaksi majoittuminen aamupäivän kuluessa on riittävä toimenpide. Isot eli ryhmänohjaajat auttavat lapsia purkamaan laukkunsa, petaamaan sänkynsä He ohjaavat lapsia kirjoittamaan huoneessa olevien nimet lapulle ja kiinnittämään ne huoneen oveen.

6.5 Puuhahetki

Aamupäivän alkupuolelle kannattaa sijoittaa keskittymistä vaativia toimintoja, kuten askarteluja, rasti suunnistusta, ryhmätyöskentelyä teoriapohjalta. Päivällä on hyvä olla määrätty aihe, mikä nivoutuu koko leirin muuhun teemaan.

On lapsia, jotka mielellään toimivat yksin. Toiset taas eivät kykene omatoimiseen tekemiseen. Molempia tarvitaan. Kannattaa valita riittävän monipuolista, muttei liian vaikeaa askartelua tai tehtävää. Tuntien ryhmän erityispiirteet, ovatko he liikunnallisia, musikaalisia, käden taitajia jne., voidaan valita ryhmälle sopivat tekemiset. Kannattaa kuitenkin kokeilla jotain uutta ja rohkaista ryhmässä ollen lapsia ottamaan haasteita ja uusia elämyksiä vastaan. Yhdessä huumorilla ja toiminnalla voidaan kasvattaa lapsen itsetuntoa. ”Osasit tehdä upeasti! Kannattaa yrittää! Ei voi sanoa, ettei osaa, jos ei kokeile! Näitä ei arvostella, ei olla koulussa! Saa olla luova! Mikään teos ei ole samanlainen niin kuin

ihmiskään eivät ole! Jokainen on yhtä arvokas! Hienosti menee!” Edellä muutama rohkaiseva ajatus käytettäväksi.

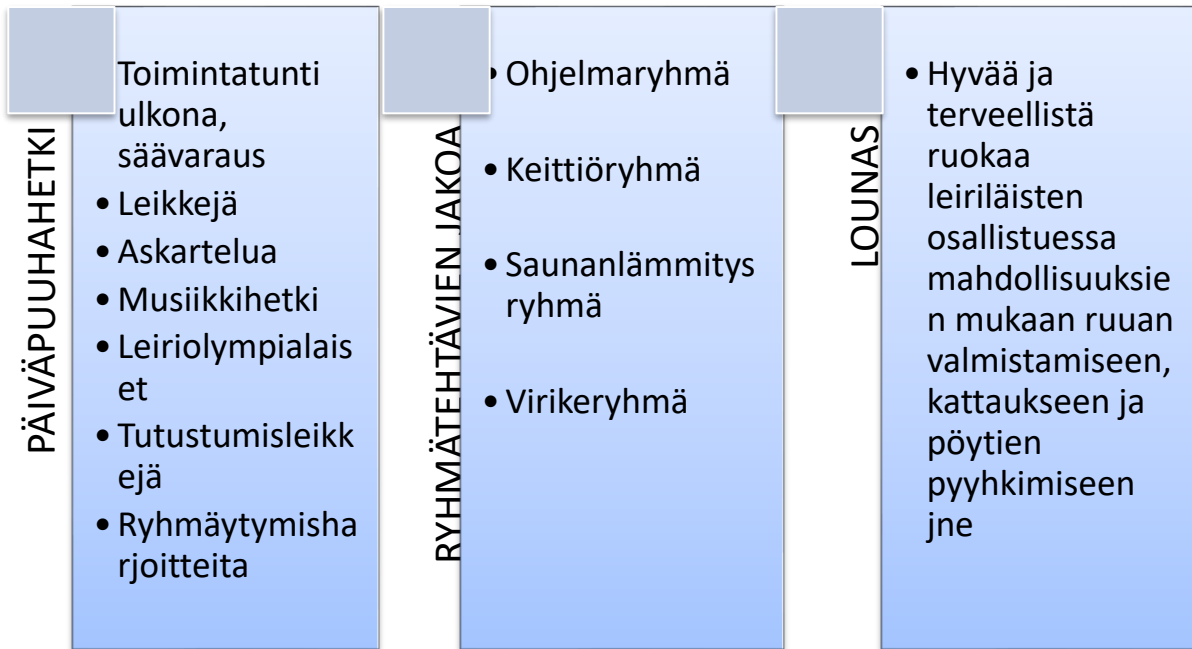
Jos askarrellaan, on hyvä olla vaihe vaiheelta jo etukäteen suunniteltuina tekoon liittyvät osaset ja mallikappaleet. Lauluhetkeen tarvittavat kappaleet kannattaa valita etukäteen ja sen, soitetaanko ne taustaksi nauhalta, vai onko säestäjää. Laulut on hyvä vetäjien harjoitella ennen leiriä. Urheilullisiin ja muihin toiminnallisiin hetkiin pitää varata materiaalit ja kunnostaa paikat ennalta. Sateen mahdollisuus tulee huomioida, jos ohjelma on suunniteltu toteutettavaksi ulkona.

Vaikka joku lapsista on yksikseen toimija, hän on silti osa ryhmää. Ryhmätyöskentelyn oppimisessa helpottaa mahdollisimman vaivaton suhteutuminen sellaiseen henkilöön, joka aluksi haluaa seurata kauempaa, eikä ole kovin sosiaalinen. Ryhmässä työskentelyn kautta lapsi oppii sosiaalista toimintaa. Kannattaa ”pukea” toiminta leikin muotoon niin, ettei lapsi edes huomaa toimivansa osana ryhmää.

6.5.1 Lounas

Leirihygienian ja tautien ennaltaehkäisyn kannalta jokainen ruokailu pitää aloittaa hyvällä käsien pesulla. Ohjaajat itse voivat olla esimerkkeinä käsihygieniasta. Ruokalistat kannattaa miettiä etukäteen. Ensimmäiseen päivään on hyvä laittaa mahdollisimman herkullista ruokaa ajatellen lapsia. Tällaisia ovat mm. lihapullat ja muusi, pastat jne. Jokaiselle ruualle pitää varata eriruoka-aineryhmään kuuluvia ravintoaineita. Terveys suosituksia on tärkeää noudattaa.

Lounaan syönnissä tulee vallata hyvä, rento ilmapiiri niin, että ruuan lisäksi myös seurustelu on sallittua, ellei se häiritse ruokarauhaa. Ruokailuhetki alkaa ja loppuu aina yhtä aikaa. Näin ensimmäisenä ruuan hakijat ovat ruokapöydässä yhtä kauan kuin viimeisenä ruokansa hakeneet. Kullakin ruokailukerralla järjestystä vaihdetaan niin, että kaikki ovat välillä ensimmäisessä tai viimeisessä pöydässä ruuan hakemisen suhteen.

Kuvio 3. Aamupäivä

6.6 Iltapäivä

6.6.1 Siesta

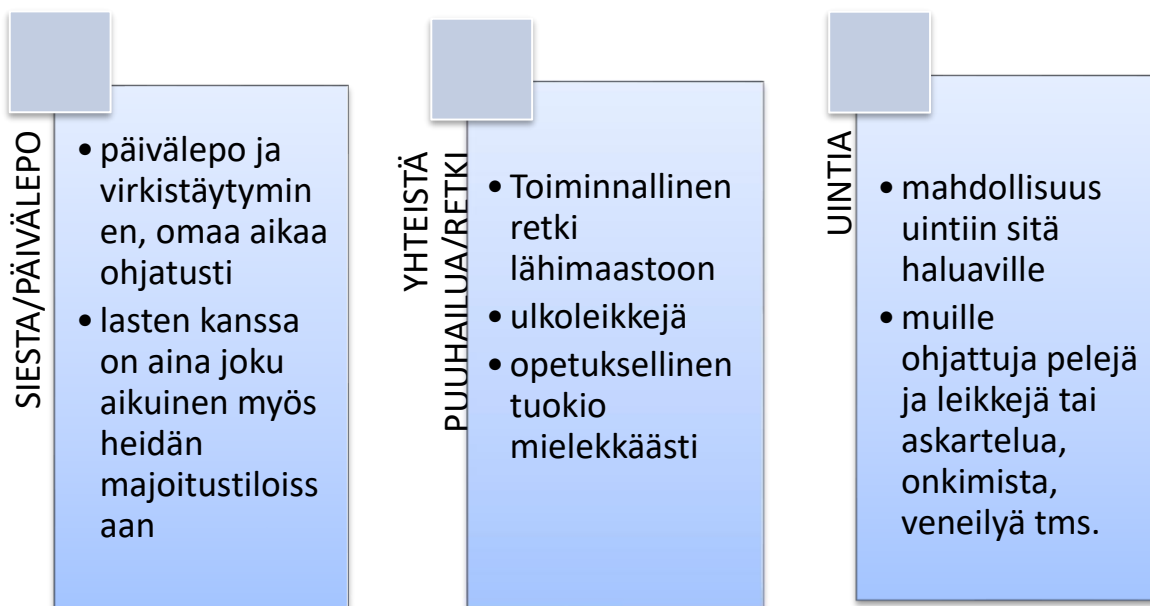
Lounaan jälkeen jokaisella pitää olla mahdollisuus omaan rauhaan. Lapset saavat mennä omiin huoneisiinsa tai oleskella yhteisessä tilassa tai ulkona. Kaikki tapahtuu valvotusti, vaikkakin vapaasti. Yhteiseen tilaan voi laittaa patjoja ja tyynyjä, sarjakuvia, lehtiä tai kirjoja luettavaksi. usein lääkkeet annetaan ruuan yhteydessä. Tuleekin huolehtia niiden antamisesta huomiota herättämättä.

6.6.2 Puuhailua yhdessä / retki

Siestan jälkeen lapset jaksavat jälleen puuhailua yhdessä. Voidaan lähteä retkelle järven rantaan, läheiselle maatilalle (jos sellainen on olemassa) tai pitää leiriolympialaiset. Jos päätetään lähteä retkelle, pitää varustautua oikein tarvikkein, hyttys- ja/tai aurinkovoitein, sopivin jalkinein ja vaattein, päähineitä unohtamatta. Retkellä on herkullista nauttia keittiön varaamista välipaloista. Jokaisella tulee olla oma juoma-/vesipullo mukanaan.

6.6.3 Uintia

Koska ruuasta on kulunut riittävästi aikaa, uinti saunalla tai ilman virkistää ja antaa lisäpotkua päivään. Kaikki eivät kuitenkaan halua, osaa tai voi uida. Jonkun täysi-ikäisen pitää olla vedessä lasten uidessa ja toisen aikuisen vetäjän pääuimavalvojana laiturilla tai rannalla. Hänellä tulee olla kännykkä ja pelastusrenkas käden ulottuvilla. Vesi ei kaikille ole lähtökohtaisesti miellyttävä paikka olla. Sellaisille lapsille täytyy järjestää muunlaista, mielekästä ohjelmaa.

Kuvio 4. Iltapäivä

6.7 Iltapäivä

Lapset ovat jo tutustuneet jonkin verran toisiinsa ja haluavat pelata yhdessä ulkopelejä tai sisällä lautapelejä. Vapaa-aikanakin pitää olla valvojat, jotka varmistavat, ettei ketään kiusata, nimitellä tai jätetä yksin, ellei hän itse sitä halua.

6.7.1 Päivällinen

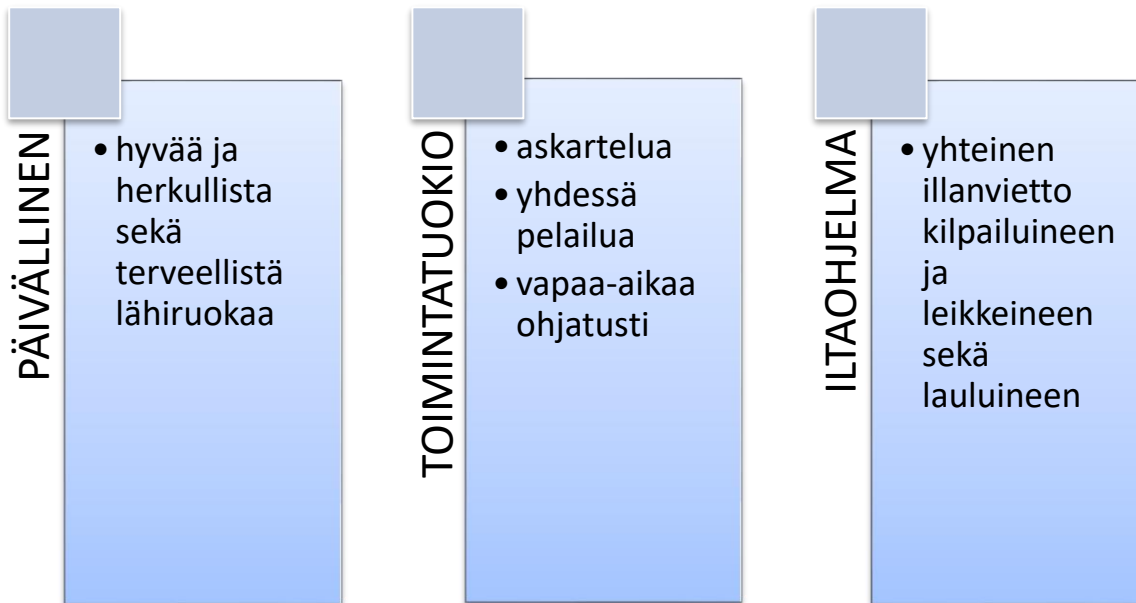
Päivällinen on lounaan kanssa samankaltainen, ehkä keittopitoinen, jolloin jälkiruoka tai sämpylä on tarpeen. Jälleen kannattaa ottaa ravintoaineiden monipuolinen saanti huomioon sekä varmistaa ruuan maittavuus lapsinäkökulmasta.

6.7.2 Toimintatuokio

Noin tunti päivällisen jälkeen toteutetaan toiminnallinen yhteistuokio, ei silti liian pitkää. Toimintatuokion tarkoituksena on ryhmäyttää lapsia saaden heidät tuntemaan tärkeäksi leiriryhmään kuulumisen. Tavoitteena on saada kaikki mukaan oikeanlaisella, virikkeellisellä tavalla. Voidaan pitää keronnallinen opetustuokio, leikkihetki, askartelu- tai kädentaitopaja, ulkona rastitehtäviä pareittain tai pienissä ryhmissä - koko ajan tiedostaen ryhmän omat resurssit. Toiminnan tulee olla mielekästä, kiinnostavaa, ei liian helppoa tai vaikeaa. Paljastamatta opetuksen sisältöä voidaan lapsia ohjata mielekkäästi ymmärtämään monia vaikeitakin asioita. Vetäjän itse tulee olla tietoinen toimintansa tavoitteista.

6.7.3 Iltaohjelma

Iltaohjelmassa tarkoituksena on pitää yhdessä hauskaa erilaisten sketsien, kilpailujen ja yhteislaulujen avulla. Hyvä iltaohjelma on maksimissaan tunnin pituinen. Tunnelmaltaan iltaohjelma ei saa olla liian rajua, mutta riittävän hauska, jotta koti-ikävä ei pääse yllättämään iloisen tunnelman vuoksi. Ensimmäisenä iltana ohjelmaan sisällytetään tutustumisleikkejä. Koskaan iltaohjelmassa tai muussakaan ohjelmassa ei saa häpäistä toista tai asettaa toista naurun tai pilkan kohteeksi. Asioille voi nauraa, ihmisille ei.

Kuvio 5. Ilta

6.8 Yö

Yö on rauhoittumisen ja voimien keräämisen aikaa. Jokaiselle tulee varmistaa mahdollisuus riittävään yöuneen. Ohjelmaan on merkitty ja leiriläisille siitä kerrottu, mistä mihin leirillä vallitsee hiljaisuus ja mitä tulee tehdä, jos ”uni ei maistu”. On luonnollista, että lapsilla on erilaisia unirytmeyksiä, mutta toinen toisensa kunnioittaminen tulee näkyä myös öiseen aikaan, siitä yövalvojen tulee huolehtia.

6.8.1 Iltatoimet

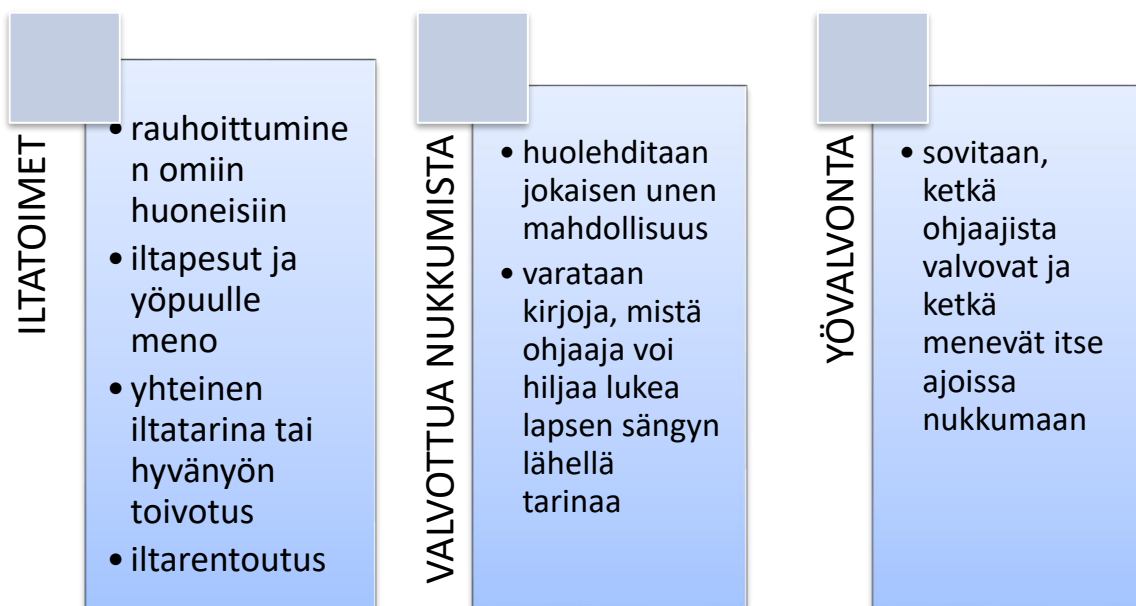
Iltapesut ja -pisut hoidetaan toinen toistaan kunnioittaen, antamalla toiselle intymiteettisuoja. Iltatoimien jälkeen kokoonnutaan yhteiseen iltapiiriin joko tuoleille tai patjoille ringiin niin, että jokainen tulee huomioiduksi. Heillä on mahdollisuus vielä purkaa asioita, mitä päivän mittaan on tapahtunut, jottei mikään jäisi vaivaamaan nukkumaan mennessä. Jos kännykät ovat sallittuja leirillä, ne on hyvä kerätä viimeistään iltahetken alkua pois ns. yöhoitoon leirin vetäjän toimesta. Iltapiirissä kerrotaan tai luetaan rauhoittava tarina helpottamaan nukahtamista. Leiriläisiä voidaan rentouttaa teltan avulla rullaamalla maalaustelaa käsien tai jalkojen sekä hartioiden päällä lasten ollessa vatsallaan

patjoilla. Taustalla soi rauhallisen kaunista musiikkia. Huone kerrallaan hiljaisuuden vallitessa lähetetään lapset omiin huoneisiinsa yölevolle isosten ja ryhmänohjaajien valvoessa, että kaikki sujuu moitteettomasti.

6.8.2 Nukkuminen

Nukkuminen tapahtuu yleisesti kahden tai neljän hengen huoneissa tai teltoissa. Joillekin leirin ensimmäinen yö on ensimmäinen laatuaan, kodin ulkopuolella tai leirillä. Uni ei ota tullakseen. Tarvi- taan ”nukuttajia” ja rauhallista mieltä, joskus vuoteen vierellä istuen, joskus iltasatua lukien. Hiljai- suudesta tietyn kellonajan jälkeen ei tingitä. Se tapahtuu parhaiten niin, että istutaan huoneessa kun- nes jokainen lapsista on nukahtanut. On tärkeää luoda turvalliset puitteet.

Yövalo tai jokin valonlähde, esim. wc:ssä rauhoittaa nukkumiseen, ei tarvitse pelätä pimeää. On myös heitä, joita valo voi häiritä niin, etteivät saa nukutuksi. Onkin hyvä laittaa valo mahdollisimman him- meäksi. Leiriläisellä voi olla oma pehmolelu mukanaan tuomaan turvaa. Leiriläisille kerrotaan ennen nukkumaan menoa turvallisuusvastaavan huoneen sijainti tai yövalvojan olemassaolo. Lasten tietä- essä heillä olevan aikuisen, johon he voivat turvata myös yöaikaan, lapsi nukkuu rauhallisemmin kuin ilman tietoa. Lapselle tulee taata mahdollisuus nukkua yössä riittävästi, myös leirillä 8-10 tuntia, jotta lapsen aivosolut uusiutuisivat, keho rentoutuisi ja elämänlaatu paranisi riittävän pitkän unen ja kor- keatasoisen unenlaadun myötä.

7 LEIRIN JÄLKEEN

7.1 Leirin purku

Ennen leirikuljetuksen tai kotiin kuljetettavien lähtöä leiriltä siviiliin kannattaa tarkistaa majoitustilat, pukuhuoneet ja muut yleiset tilat, että saataisiin jokaiselle kuuluvat tavarat ja vaatteet heti leiriläisen mukaan. Isokset ja muut ryhmänohjaajat keräävät seiniltä mahdolliset tuotokset, piirustukset, askartelut tms. jokaisen leiriläisen matkatavaroihin.

Leirin jälkeen turvallisuusvastaavan tehtävänä on hoitaa itse - tai delegoida muiden tehtäväksi - leiripaikan siisteys ja järjestys. Yleiset tilat tulee siivota, jääkaapit tarkistaa mahdollisesti pilaantuvista ruuista ja tarkistaa erityisesti keittiöön jätetyt ruokatarvikkeet tulevaisuuden kannalta sopiviksi. Jos paikkaan on tulossa seuraava leiri lähiaikoina, kannattaa varmistaa seuraavan leirinpitäjän kanssa perustarvikkeiden kohdalta, jätetäänkö ne leirille jo valmiiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi jauhot ja kuivatartvikkeet jne.

7.2 Palautteen antaminen

Jokaiselle leiriläiselle on hyvä antaa leiridiplomi leirille osallistumisesta. Sillä on monesti muisto, mikä voi vahvistaa leiriläisen elämää hyvän kokemuksen vuoksi. Jokaiselle ohjaajalle, myös vapaaehtoisille ryhmänvetäjille, annetaan työtodistus, mistä ilmenee henkilön vastuualueet leirillä.

Todistukset annetaan leirin ”päättäjäsissä” ja ohjaajille voi antaa myös pieni muistoesine tai vastaava, millä rohkaistaan toiminnassa ollutta konkreettisesti. Palautteen antaminen julkisesti yhteisessä tilanteessa merkitsee sosiaalisesti ihmiselle enemmän kuin jos se annettaisiin vasta jälkikäteen. (Tällaiselle palautteelle on aihetta, jos leiriläisten kunto ei kestä liian pitkää yhteistä leiripäätöshetkeä.)

Leirin jälkeen on hyvä koota kaikki leirin vetämiseen osallistuvat yhteiseen palaveriin, missä voi vielä käydä läpi leiritapahtumia. Palautteen annon voi tehdä joko leiripaikassa yhteisessä saunaillassa tai mennä johonkin yhteiseen paikkaan, missä on hyvä purkaa leiristä jääneitä tunteja turvallisesti. Näin leirin opetus leirin ohjaajille ei jää vain leirille, vaan antaa paljon enemmän myös tulevia leirejä muovatessa.

7.3 Jatkotoiminnasta päättäminen

Ilmoitetaan leirille osallistuneille mahdollisista kokoontumisista leirin jälkeen. Voidaan pitää päiväleiri muisteluineen leiripaikassa syksyn tullen tai aloittaa säännölliset kokoontumiset toimintapajoi-
neen ja -kerhoineen. Mahdollisuuksia on monia ryhmän tarpeiden ja leiriläisten halujen mukaan.

Toteuttamani opinnäytetyö on suunniteltu tehtäväksi niin, että sitä voi hyödyntää myös Unelmakesä-
kokemuksen jälkeen. Laitan opinnäytetyöhön vaihtoehtoja toimintamahdollisuuksista. Tällaisia olisi
mm. kerhot, teemapäivät, yhteydet lasten perheisiin ja elinympäristössä vaikuttaviin ihmisiin. Näin
Unelmakesä olisi voimavarana arkielämässä loman jälkeenkin.

Rajaan kesäkokemuksen jälkeisen ajan kuvaamista pelkästään luettelemalla mahdollisuuksia, miten
ja miksi toimintaa voi jatkaa. En hae sille tieteellisiä perusteluja syvällisemmin, jottei opinnäytetyö
leviäisi liian laajaksi.

Unelmakesä-leirin kokemukset olisi hyvä jakaa leirin jälkeen vanhempien tai huoltajien kanssa. Lai-
tan liitteeksi Vanhempien roolikartan, jotta vanhemmilla olisi mahdollisuus peilata kasvatustode-
jaan ja rohkaistua vanhemmuuden tehtävässään. Vanhemmuuden leirikartta -paperin voi kopioida
vanhemmille jaettavaksi heidän hakiessaan lapsiaan. Samaan kirjeeseen laitetaan myös lasten osal-
listumistodistukset sekä ”Leiridiplomit”, mitkä on annettu lapsille leirin päättäjäsissä viimeisenä il-
tana tai viimeisenä aamupäivänä ennen kotiinlähtöä. Mahdollisesti leirin jälkeen, niin halutessa, kas-
vatuksellista toimintaa voidaan jatkaa perheiden parissa.

8 OPINNÄYTETYÖN RAPORTOINTI

Käyttäessäni saamiani tietoja lasten mielipiteistä heidän unelmakesästään olen tarkkana sen suhteen,
ettei kertomuksista voi saada lapsen henkilöllisyyttä selville.

Saatuani opinnäytetyön valmiiksi luovutan sen Pelastakaa Lapset ry:lle heidän Porin osaston puheen-
johtajansa Merja Anderssonille. Näin opinnäytetyöstäni tulee heille toteutuskelpoista (näin toivon ja
oletan) pääomaa.

Pelastakaa Lapset ry:llä on aikomus järjestää kesätoimintaa opinnäytetyöni pohjalta. Olisi hienoa saada joku SAMK:n opiskelijoista toteuttamaan se käytännössä – itse olen siihen rajoitettu lihastautini vuoksi.

Toukokuun viimeisellä viikolla raportoin opinnäytetyöni julkisesti. Tilaisuus on kaikille avoin. Eri-tyiskutsuttuja ovat Porin alueen Pelastakaa Lapset ry:n puheenjohtaja Merja Andersson ja oma opinnäytetyön ohjaajani, lehtori Ari Alvajärvi.

9 POHDINTA

Aiheena Unelmakesä-leiri on lähellä sydäntäni, koska olen vetänyt kymmeniä, ehkä jopa toistasataa leiriä varhaisnuorille ja muun ikäisille Suomessa, Siperiassa ja Venezuelassa. Opinnäytetyö on yksi haastavimmista tehtävistäni tässä elämäntilanteessani. Fyysiset voimavarani ovat rajalliset johtuen lihastautisairaudestani, missä osa käsieni pikkulihaksista on jo surkastuneet ja osalla on täysi työ selviytyä. Olen sitä ikäluokkaa, jolle tekniikka, tietokoneet ohjelmiseen on tullut mukaan elämään vasta aikuisiällä. Nyt olen saanut siihenkin elämänalueeseen tutustua perin pohjin. Pidän etuoikeutuksena voida luovuttaa opinnäytetyöni eteenpäin arvioitavaksi ja odottaa valmistumistani sosionomiksi ollen 57-vuotias kolmen murrosiässä olevan nuoren äitinä ja mieheni vaimona. Toivon sydämeni pohjasta, että tämä opinnäytetyö voisi hyödyntää varhaisnuorten parissa työskenteleviä antaen heille leirielämänsä Unelmakesäkokemuksen yhdessä leiriläisten kanssa.

LÄHTEET

Andersson, M, Keskustelut, 2016 ja 2017, viitattu: 3.4.2017

Asetus Lapsen oikeuksista. 2016. A17.2.2016/31. viitattu: 7.10.2017. http://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2016/02/17120938/Lapsen_oikeudet_071114.pdf,

Cacciatore, R., Korteniemi-Poikela, E. & Huovinen, M. 2009. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa? Helsinki: WSOY. Viitattu: 28.3.2018

Cacciatore,R.2017. On yksi erittäin tehokas taa saada lapselle hyvä itsetunto. Hyvä Elämä. Aamulehti. Viitattu: 24.4.2018. <https://www.aamulehti.fi/hyvaelama/lastenpsykiatri-raisa-cacciatore-on-yksi-erittain-tehokas-tapa-saada-lapselle-hyva-itsetunto-200551337/>

Kodin Kuvalehti. Ulla Ahvenniemi. 16.10.2017.19.02. Viitattu: 22.4.2018 <https://www.kodinkuvalehti.fi/artikkeli/voi-hyvin/psykologia/tyylysaaaaaa-ei-hataa-tylsyys-tekee-lapselle-hyvaa-psykologi>

Kokoontumislaki.1999. Finlex.fi. Viitattu: 14.4.2018. [Kokoontumislaki 530/1999 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ® https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990530](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990530)

Kouluasiaa.fi, Emma & Elias -avustusohjelma. viitattu: 5.5.2018. <http://kouluasiaa.fi/artikkelit/lapsi-tarvitsee-positiivista-palautetta/>

Korhonen, Maarit blogi. Korhonen. Köyhä lapsi ei tee mitään kesällä. 24.4.2006. Viitattu: 20.2.2017. www.verkkouutiset.me > Blogit

Kuntaliite.fi. 2018. Viitattu: 12.4.2018. <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2018/kuntaliiton-lastensuojelukysely-lastensuojelun-tilanne-vaikeutunut>

<https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-paiva-ja-viikko/2012-kasvata-ilolla>. Viitattu: 7.10.2017

Lapsen oikeudet, 2. artikla. Yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kieltö – Lapsenoikeudet.fi. viitattu: 11.12.2017 <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus/sopimuksen-yleisperiaatteet/yhdenvertaisuus-ja-syrjinnan-kieltö/>

Lastensuojelun käsikirja. Viitattu: 29.1.2018 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/pahoinpitely-ja-seksuaalinen-hyvaksikaytto/lasta-malli>

<https://www2.pori.fi/perusturva/uutiset/2015/03/porinperusturvanlastensuojelutyotakehittaanyhteisokasvatuksenhengessa.html#.WvGwPYiFM2w>. Viitattu: 20.4.2018

Oppilas-ja huoltolaki. 1287/2013. Viitattu: 19.3.2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Sinkkonen, J. 2010, Lapsen kanssa hyvinä ja pahoina päivinä. 212, 213. Viitattu: 9.9.2017

Sinkkonen, J. 2017. On yksi ainoa tapa kiittää lasta. Hyvä elämä. Aamulehti. Viitattu: 25.4.2018. <https://www.aamulehti.fi/hyvaelama/lastenpsykiatri-jari-sinkkonen-on-yksi-ainoa-oikea-tapa-kiittaa-last-200415837>

[TUTKIMUS & TILASTOT](https://www.kela.fi/tutkimus-ja-tilastot) | 09.03.2018, KELA, Teksti Anneli Miettinen, tutkija, Kela ja Miia Saarikallio-Torp, tutkija, Kela. viitattu 4.5.2018 https://sosiaalivakuutus.fi/etuusjarjestelma-ei-tun-nista-lasten-vuoroasumista/?gclid=Cj0KCQjw2KHWBRC2ARIsAJD_r3ftNpDIq7Jb56Sh3myS3GhCILqxsksSHBXJ0sdbkah6m6tfqSH2gMAaAoYxEALw_wcB

Yksityisyydensuojalaki 10 §. Viitattu: 12.4.2018. <https://www.yksityisyydensuoja.fi/lainsaadanto>

LIITTEET

LIITE 1

Leirikirje

Leirin aihe:

Leirin ajankohta:

Leiripaikka:

Lapsen koko nimi:

Lapsen puhelinnumero:

Lapsen osoite:

Lapsen syntymäaika:

Huoltajan/Huoltajien nimi/nimet ja yhteistiedot (nimi, puh., sähköpostiosoite)

Lapsen erityisruokavalio:

Lapsen allergiat:

Lapsen lääkkeet:

Muuta viestiä leirin vetäjille lapseen liittyen:

Allekirjoitus ja nimenselvennys:

Leirinvetäjän nimi ja yhteistiedot (nimi, puh., sähköpostiosoite)

Päiväohjelman runko aikatauluineen

8.00 Herätys ja aamutoimet

8.30 Aamujumppa

8.45 Aamupala

9.30 – 11.30 Toimintatuokioita ulkona ja sisällä

12.00 Lounas

13.00 – 16.30 Toimintatuokioita sisällä ja ulkona

14.15 Välipala

14.45 Yhdessä toimintaa

17.00 Päivällinen

18.00 Iltaohjelmaa/Uintia/Askartelua/Leikkiä

20.00 Iltapala

21.00 Omiin huoneisiin

22.30 Hiljaisuus

